

БОГДАН СТУПКА – ВИЗНАЧНА ПОСТАТЬ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі висвітлено роль та значення творчості Богдана Ступки у розвитку української культури другої половини ХХ ст.

Ключові слова: Богдан Ступка, українська культура, творча діяльність, кіно, театр.

Abstract

The work highlights the role and significance of Bohdan Stupka's work in the development of Ukrainian culture during the second half of the 20th century.

Keywords: Bohdan Stupka, Ukrainian culture, cultural labor, cinema, theater.

Вступ

Українську культуру ХХ ст. представлено доробком багатьох видатних митців. Визначною постаттю серед них є Богдан Ступка, творчість якого справила вагомий вплив на розвиток української культури, особливо у кінематографі та театрі. Зважаючи на це, важливим є дослідження творчого доробку Б. Ступки у контексті розвитку української культури другої половини ХХ ст.

Мета дослідження – висвітлення діяльності Б. Ступки та виявлення впливу його творчості на українську культуру другої половини ХХ ст.

Результати дослідження

Б. Ступка народився у Галичині, у смт. Куликові Львівської області у серпні 1941 р. Його батько – Сильвестр Дмитрович, співав у хорі Львівського оперного театру, старший брат його матері був там солістом. Мати, Марія Григорівна, замолоду грала у театрі, але виступала категорично проти того, аби син теж став артистом.

Підростаючи за лаштунками театру, митець на власні очі побачив виступи багатьох видатних співаків післявоєнного часу, зокрема, Івана Козловського та Сергія Лемешева. Ця творча атмосфера, яка оточувала юнака зусибіч, безпосередньо вплинула на формування акторських здібностей Б. Ступки.

Першими спогадами славнозвісного митця, який народився у розпал Другої світової війни, були бомбардування та страх. Пізніше він розповідав, що пережите надихнуло його стати актором, відобразити власні переживання та роздуми [1].

У 1961 р. двадцятирічний Б. Ступка завершує навчання з відзнакою в акторській студії при Львівському державному драматичному театрі ім. М. Заньковецької. У ці ж роки він працює конферансьє з першим Львівським джаз-бендом «Ритм».

Здобувши освіту, талановитий юнак відразу вступає до театральної трупи Львівського драмтеатру. Згодом він жартував, що його першою «серйозною» роллю там стала задня частина коня в одній з дитячих постановок. Передню її частину грав Роман Віктюк – майбутній театральний режисер.

Переїнявши чималий досвід від свого вчителя Бориса Тягна, митець майстерно переосмислив його у своєму творчому доробку, створивши багато героїко-романтичних театральних сценічних образів: наприклад, класичну роль Миколи Задорожного у «Вкраденому щасті» Івана Франка.

Переїхавши до столиці у 1978 р., Б. Ступка продовжив працювати вже на сцені Київського академічного театру імені Івана Франка, якому віддав понад 30 років свого життя. За цей час він

безпосередньо доклався до виникнення та поширення такого напрямку у театральному мистецтві, як український психологічний театр.

За словами Н. Дерев'янкіної, «за життя Богдана Сильвестровича часто називали «актором №1», його обожаювала публіка не лише нашої країни, а й любили за кордоном. Понад півстоліття ім'я Богдана Ступки було знаковим для української національної культури. Більшість ролей, які зіграв актор у театрі та кіно, увійшли до літопису сценічного та кіномистецтва України» [2].

Знаковим внеском Б. Ступки у формування українського кіномистецтва стала дебютна для тридцятирічного театрала роль воїна УПА Ореста Дзвонаря у фільмі «Білий птах із чорною ознакою» (реж. Ю. Ілленко). Бездоганно зігравши цю роль, Б. Ступка став вагомим постаттю в українському кіно, його часто стали запрошувати зніматись у найпопулярніших кінопроектах СРСР, Польщі, Чехословаччини, Болгарії, Югославії, Італії та НДР.

Найближчим жанром для Ступки-актора став жанр історичний: він виконав ролі гетьмана Івана Брюховецького («Чорна рада»), Івана Мазепи («Молитва за гетьмана Мазепу») та Богдана Хмельницького («Вогнем та мечем»). Митець по-особливому підходив до кожної ролі – описуючи свого персонажа у фільмі «Вогнем та мечем», Б. Ступка розповідає: «Я бачу Хмельницького розумним, високоосвіченим сином українського народу, талановитим полководцем і блискучим дипломатом. Він зумів відчувати надії та сподівання козацьких та селянських мас, спертися на них, насправді стати народним вождем, постаттю світового масштабу, яким він і буде у моєму виконанні» [3, с. 41].

Висновок

Отже, усе життя та творчий доробок Б. Ступки є практичним підтвердженням того, що талановита особистість, йдучи до своєї мети, може не лише досягнути успіху, але й водночас популяризувати свою сферу діяльності. Саме Б. Ступці ми завдячуємо якнайбільш істинному зображенню історичних постатей, які боролись за свободу України, в оповитому радянською пропагандою та перекрученнями кінематографі УРСР другої половини ХХ ст. Саме Б. Ступці вдалося спростувати загальновідомий на той час міф про дріб'язкову сутність українського мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Богдан Ступка – символ сучасної української культури.
URL: https://espresso.tv/article/2015/07/22/symvol_suchasnoyi_ukrayinskoyi_kultury_bogdan_stupka_try_roky_bez_maestro
2. Дерев'янкіна Н. Я. Богдан Ступка – митець, артист, людина
URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/29968/Віртуальна%20бесіда.Б.Ступка.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
3. Мельниченко В. Дві розмови з Богданом Ступкою. *Кіно-Темп*. 1999. №4. С.40-42.

Гончар Богдан Віталійович – студент групи БМІ-226, факультет інформаційних електронних систем, Вінницький національний технічний університет, e-mail: bogdgonchar@gmail.com

Bogdan Honchar – student of Faculty of Information Electronic Systems, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: bogdgonchar@gmail.com

Науковий керівник - Сідлецька Тетяна Іванівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: sidletska79@gmail.com

Supervisor - Sidletska Tetiana I., PhD Art criticism, assistant professor of Social and Political Sciences Department Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: sidletska79@gmail.com